

Scenariusz lekcji religii katolickiej dla kl. V-VIII Szkoły Podstawowej. Propozycja nr 15.
red. ks. A. Kiciński
opracował ks. mgr lic. Jakub Jakubowski

Dumne drzewo z Miętneho

Ksiądz profesor Andrzej Kiciński poprosił mnie o przygotowanie scenariusza lekcji religii dotyczącej obrony krzyża w Miętne. Od razu pomyślałem, że zabierając się do tego zadania powinienem nie tylko przedstawić najważniejsze informacje związane z chronologią wydarzeń rozgrywających się na przełomie 1984 i 1984 w Zespole Szkół Rolniczych w Miętne, ale nade wszystko ukazać najgłębsze przesłanie samego krzyża – bezwarunkową i darmową miłość Boga do każdego człowieka. Z pomocą w wykonaniu tej misji przysłała poezja. W Internecie natrafiłem na wiersz *Dumne drzewo* autorstwa Mirosława Sokoła. W oparciu o ten utwór stworzyłem własne opowiadanie, w którym podjąłem próbę ukazania niektórych wymiarów wieloaspektowej teologii krzyża.

Święty Andrzej z Krety w jednym ze swoich kazań napisał, że *krzyż jest chwałą i wywyższeniem Chrystusa*. Sztandary tego zwycięskiego drzewa zostały w ciągu ostatnich dwóch tysięcy lat rozwinięte na całym świecie. Wydarzenia związane z obroną krzyża w Miętne dowodzą, że dumne drzewo wraz z całą swą mocą przemieniania ludzkich serc i sumień na trwałe wpisane jest w dzieje naszej Ojczyzny. Uczniowie Zespołu Szkół Rolniczych w Miętne bronili obecności znaku krzyża w przestrzeni publicznej, gdyż byli dumni ze swojej wiary i chrześcijańskich korzeni. O tej dobrej dumie, która przed czterdziestu laty popchnęła młodych chrześcijan do wypowiedzenia odważnego *TAK* dla obecności Chrystusa życiu osobistym i społecznym przypomina wymowny pomnik umieszczony przy kościele pw. Przemienienia Pańskiego w Garwolinie, do którego proponuje nawiązać w trakcie prowadzenia niniejszej jednostki lekcyjnej.

Dziękuję księdzu profesorowi Andrzejowi Kicińskiemu za zaproszenie do udziału w *przygodzie z Miętne* oraz za metodyczne uwagi związane z tworzeniem konspektów jednostek lekcyjnych.

Przemyśl-Lublin 29.05.2024

I. Założenia edukacyjne

1. Cele ogólne

- przybliżenie historii walki o krzyże w szkole w Miętnej 1984
- kształtowanie w uczniach postawy szacunku wobec krzyża

2. Treści nauczania – wymagania szczegółowe

Wiedza. Uczeń:

- ma podstawową wiedzę o strajku młodzieży w Miętnej 1984
- poznaje symbole religijne związane z okresem walki o krzyże w Miętnej
- wie, że w historii Polski ludzie stawali w obronie znaku krzyża, gdy był usuwany z przestrzeni ich życia, nauki i pracy

Umiejętności. Uczeń:

- potrafi prawidłowo zinterpretować wybrane fragmenty Pisma Świętego dotyczące znaku krzyża
- wymienia miejsca, w których spotyka znak krzyża
- na podstawie zaprezentowanego zdjęcia we własnych słowach opisuje pomnik krzyża znajdujący się przy kościele pw. Przemienienia Pańskiego w Garwolinie

Postawy. Uczeń:

- utożsamia się z podstawowym przekazem symboli religijnych
- czyni znak krzyża na piersiach przed kościołem
- nabywa odwagi w budowaniu tożsamości chrześcijańskiej

4. Metody i techniki

Odczytanie i analiza fragmentu Pisma Świętego, prezentacja pomocy dydaktycznych, prezentacja zdjęć pomnika krzyża z Garwolina, rozmowa kierowana, opowiadanie, wysłuchanie pieśni *Nie zdejmę krzyża z mojej ściany*, burza mózgów

5. Środki dydaktyczne

Pismo Święte, paszport, świeca, zapalniczka, mapa Polski, zdjęcie pomnika krzyża z Garwolina, komputer, projektor, magnetofon lub głośnik, kartki z pytaniem *Przez co wyrażam szacunek do krzyża?*

6. Korelacje z innymi przedmiotami szkolnymi

Historia: zapoznanie z historią lokalną (obrona krzyża w Szkole w Miętnej); **Język polski:** wysłuchanie i analiza opowiadania *Dumne drzewo*; **Muzyka:** wysłuchanie pieśni *Nie zdejmę krzyża z mojej ściany*. Inne możliwości korelacji, zob. Komisja Wychowania Katolickiego Konferencji Episkopatu Polski, *Program nauczania religii rzymskokatolickiej w przedszkolach i szkołach*, Częstochowa: Edycja św. Pawła 2019, s. 111, 113, 122n.

II. Przebieg katechezy

1. Modlitwa

Na początku tego spotkania poprośmy Ducha Świętego o Jego pomoc i łaskę, abyśmy mogli jak najlepiej wykorzystać otrzymany od Pana Boga czas: *Duchu Święty, który oświecasz serca i umysły nasze...*

2. Sytuacja egzystencjalna

Wersja I.

Nauczyciel z pomocą rozmowy kierowanej wprowadza uczniów w temat obecności krzyża w przestrzeni publicznej

Wśród różnych znaków w naszym otoczeniu szczególne miejsce zajmuje krzyż. Z pewnością każdy z Was codziennie ma szansę dostrzec ten bardzo ważny symbol w swoim otoczeniu. Proszę Was, abyście powiedzieli, w jakich miejscach możemy dziś spotkać znak krzyża?

(Przewidywane odpowiedzi uczniów: w kościele, na cmentarzu, na rozstaju dróg, na ścianie w domu, szkole, urzędzie, na łańcuszku na szyi, jako element biżuterii)

Dlaczego ludzie umieszczają krzyże w wybranych przez siebie miejscach?

(Przewidywane odpowiedzi uczniów: ponieważ pokazują w ten sposób swoją wiarę, proszą o pomoc Pana Boga w różnych chwilach i sytuacjach życia np. podczas nauki lub pracy, krzyż przypomina im o potrzebie

dobroci wobec innych ludzi i życia według Bożych przykazań, krzyż zwraca myśli w stronę Boga i przypomina o modlitwie, krzyż jest mocno związany z historią Polski i naszą kulturą)

Nauczyciel pokazuje uczniom okładkę paszportu. W oparciu o rekwizyt kontynuuje dialog z uczniami

Jak nazywa się przedmiot, który trzymam w ręce? (paszport)

Do czego jest on potrzebny? (np. do wyjazdu za granicę)

Dlaczego paszport lub dowód osobisty jest tak ważny? (bo stwierdza, kim jestem, poświadcza moje dane, obywatelstwo...)

Nauczyciel kontynuuje:

Można powiedzieć, że krzyż jest rozpoznawczym znakiem uczniów Chrystusa. Jest *dowodem osobistym chrześcijanina, dokumentem* potwierdzającym jego tożsamość. Gdy mam na piersiach krzyżyk zawieszony na łańcuszku, powinno to być wyrazem mojej wiary w Chrystusa. Gdy w miejscu publicznym widzę krzyż, przypominam sobie, że chrześcijaństwo zawsze kształtowało dzieje Polski, miało wpływ na malarzy, poetów, ludzi nauki, władców, ludzi żyjących przez wieki na polskiej ziemi, inspirowało ich do dobra i piękna. Ponadto uczyło szacunku dla każdego człowieka. Krzyż możemy nazwać *dowodem osobistym* lub *legitymacją chrześcijanina*, gdyż pokazuje nam, kim jesteśmy, skąd przychodzimy, jakie są nasze korzenie.

Przypomnieliśmy sobie, w jakich miejscach możemy spotkać znak krzyża. Wiemy też, dlaczego ludzie tak chętnie umieszczają go w swoim otoczeniu. A teraz spróbujmy zastanowić się, co Pan Bóg chce nam powiedzieć przez znak krzyża.

Wersja II.

Nauczyciel odczytuje lub we własnych słowach opowiada uczniom o królewskim drzewie (opowiadanie stworzone przez autora scenariusza w oparciu o wiersz Dumne drzewo Mirosława Sokola). Za pomocą pytań dotyczących opowiadania wprowadza w temat zajęć

https://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:uZ3_9RvaSUKJ:https://wiersze.annet.pl/w.,27672+&cd=1&hl=pl&ct=clnk&gl=pl

Na rozległej leśnej polanie rosło olbrzymie drzewo. Miało silne korzenie, bardzo gruby pień, liczne gałęzie, na których znajdowało się wiele liści. Drzewo swoim rozmiarem przewyższało okoliczne krzewy, które patrzyły na nie z zachwytem i zazdrością. Nazywało siebie królem lasu i władcą innych drzew i czerpało ogromną satysfakcję z faktu, że w całej okolicy było najpotężniejszą i najpiękniejszą rośliną. Drzewo było pyszne i pewne siebie, przekonane o swojej mocy i potędze. Lecz pewnego dnia, ku zdziwieniu całej puszczy, pod konarami drzewa zgromadziło się kilku ludzi trzymających w swych rękach siekiery i piły. Bez litości zanurzyli je w pień drzewa, które wśród wesołych rozmów i śmiechów swoich oprawców usłyszało jedynie, że jego drewno ma posłużyć jakiemuś żydowskiemu Królowi. Drzewo było oburzone. Przecież to ono było jedyny panem lasu! Czuło ból sprawiany przez drwali, ale nade wszystko cierpiało z powodu urażonej dumy i lekceważenia ze strony ludzi. Kiedy ociosane znajdowało się na wozie, poczuło zdenerwowanie i ciekawość związaną ze spotkaniem z Królem, do którego ludzie je wieźli. Myślało, że zostanie przedstawione potężnemu, groźnemu i surowemu władcy, przy którym pozostanie w jego luksusowym pałacu. Gdy dotarło do miasta, miejscowi cieśle zamienili je w dwie ciężkie belki, które połączyli ze sobą na kształt krzyża. Drzewo chciało krzyczeć, protestować i płakać, ale uznało, że taka postawa nie przystoi panu wszystkich drzew. Nad ranem do drzewa przyprawdzono Króla żydowskiego. Był ubrany w podartą szatę, na głowie miał koronę z ciernia, Jego ciało było pokryte wieloma ranami, śladami zaschniętej krwi, ludzkimi plwocinami i brudem. Twarz miał smutną, ale zarazem bardzo spokojną, tajemniczą i pomimo sińców i zadrapań piękną. Z Jego głębokiego, przenikliwego wzroku biła dobroć i wielka miłość. Swoim miłosiernym spojrzeniem ogarnął zarówno zbierający się wokół Niego tłum, jak i swoich krzywdzicieli. Drzewo poczuło się nieswojo. Nieznajomy podszedł do krzyża, ucałował go i wziął na swoje ramiona. Drzewo w objęciach tego niezwykłego Człowieka poczuło się przyjęte i bardzo kochane, zrozumiało, że właśnie dla tych chwil ktoś kiedyś je zasadził i przez lata, wspomagane siłami ziemi, deszczu i słońca, rosło i stawało się coraz większe i większe. Gdy tajemniczy Król wspiął się z ciężarem drzewa na wzgórze znajdujące się za miastem, Jego nogi i ręce zostały przybite przez żołnierzy gwoździem do belek krzyża. Czerwona, ciepła krew rozlała się po całym drzewie. Po trzech godzinach drzewo usłyszało ostatnie uderzenie kochającego Serca, ale było pewne, że to jeszcze nie jest koniec tej dziwnej historii. Zrozumiało, że stało się elementem czegoś wielkiego, wspaniałego, czegoś co

raz na zawsze zmienia cały świat. I powiedziało samo do siebie: *dopiero teraz jestem rzeczywiście królewskim drzewem. Przecież to właśnie na mnie oddał swoje życie Król, który króluje przez miłość...*

Jakimi cechami odznaczało się drzewo przed spotkaniem Chrystusa? (było pyszne, dumne, z wyższością patrzyło na inne drzewa)

Co zrobili z nim przybyli do lasu ludzie? (ścięli je, ociosali, położyli na wozie)

Jak drzewo wyobrażało sobie Króla żydowskiego? (jako groźnego i surowego władcę żyjącego w bogactwie i zbytkach)

Co drzewo zrozumiało na szczycie znajdującej się poza miastem góry? (że tajemniczy Król żydowski dokonał na krzyżu wielkich rzeczy, że kierowała Nim miłość, że to jeszcze nie koniec tej historii, że dopiero teraz stało się drzewem królewskim...)

Nauczyciel kontynuuje:

Podczas dzisiejszego spotkania porozmawiamy na temat krzyża. Opowiadanie o *królewskim drzewie*, choć jest wytworem ludzkiej wyobraźni, wprowadziło nas w ten bardzo ważny dla chrześcijan temat. Wspólnie zastanowimy się, czego symbolem jest drzewo krzyża, co Pan Bóg chce nam przez krzyż powiedzieć.

3. Wiara i życie Kościoła

Nauczyciel wprowadza uczniów w lekturę fragmentu Pisma św. Podczas odczytywania słowa Bożego można zapalić świecę, którą należy zgasić po zakończeniu rozmowy na temat perykopy. W trakcie odczytywania Ewangelii warto poprosić uczniów o powstanie. Tekst może zostać odczytany przez wcześniej przygotowanego do tego ucznia.

Odczytamy teraz fragment Pisma Świętego. Zawsze, kiedy słuchamy słów Pisma Świętego, mówi do nas sam Pan Bóg. Proszę jednego z was, aby zapalił przyniesioną przeze mnie świecę. Jej płomień będzie nam przypominał, że poprzez Pismo św. mówi do nas sam Bóg. Powstańmy i posłuchajmy fragmentu Ewangelii według świętego Jana.

Piłat wydał Jezusa, aby Go ukrzyżowano. Zabrali zatem Jezusa. A On sam dźwigając krzyż wyszedł na miejsce zwane Miejscem Czaszki, które po hebrajsku nazywa się Golgota. Tam Go ukrzyżowano, a z Nim dwóch innych, z jednej i drugiej strony, pośrodku zaś Jezusa. Wypisał też Piłat tytuł winy i kazał go umieścić na krzyżu. A było napisane: «Jezus Nazarejczyk, Król Żydowski». Żołnierze zaś, gdy ukrzyżowali Jezusa, wzięli Jego szaty i podzielili na cztery części, dla każdego żołnierza po części; wzięli także tunikę. Potem Jezus świadom, że już wszystko się dokonało, aby się wypełniło Pismo, rzekł: «Pragnę». Stało tam naczynie pełne octu. Nałożono więc na hizop gąbkę pełną octu i do ust Mu podano. A gdy Jezus skosztował octu, rzekł: «Wykonało się!» I skłoniwszy głowę oddał ducha.

(J 19,16-19. 23a. 28-30)

Kto skazał Chrystusa na śmierć? (Poncjusz Piłat, namiestnik rzymski)

Jak nazywała się góra, na którą Pan Jezus dźwigał krzyż? (Golgota, Miejsce Czaszki, Kalwaria)

Jaki tytuł winy nakazał umieścić na krzyżu Piłat? (*Jezus Nazarejczyk, Król Żydowski*)

Co żołnierze zrobili z szatami Pana Jezusa? (po ukrzyżowaniu podzielili je między siebie)

Jakie były ostatnie słowa Pana Jezusa przed śmiercią na krzyżu? (*Wykonało się*)

Nauczyciel puentuje:

Pan Jezus, choć nigdy nie popełnił żadnego grzechu, dobrowolnie zgodził się na śmierć na krzyżu, ponieważ kocha każdego człowieka. Poprzez swoje ogromne cierpienie, śmierć i zmartwychwstanie uratował nas od zła naszych grzechów i otworzył dla nas niebo. Za czasów Pana Jezusa krzyż oznaczał hańbę, ludzie bali się krzyża, gdyż na nim zabijano przestępców. Ale dzięki Chrystusowi krzyż stał się znakiem miłości Pana Boga do każdego człowieka. Zakochani czasami na murach malują serca. Serce jest dla nas znakiem miłości. Ale znakiem miłości jest przede wszystkim krzyż. On pokazuje nam, jak bardzo Bóg nas ukochał i że Jego miłość to nie tylko słowa, lecz konkretne działanie i poświęcenie. Pan Jezus w czasie swojego życia na

ziemi powiedział: *nikt nie ma większej miłości od tej, gdy ktoś życie swoje oddaje za przyjaciół swoich* (J 15, 13). Co ważne, krzyż wzywa nas do przestrzegania nauki Pana Jezusa, który nakazał życzliwość i dobroć wobec wszystkich ludzi.

Nauczyciel kontynuuje:

Choć krzyż wyraża prawdziwą miłość, jednak są osoby, które na ten znak spoglądają z niechęcią lub nie szanują go. Czasami ktoś bez zastanowienia używa krzyżyka jako kolczyka do ucha lub tatuuje go na łydce lub bicepsie. Niestety, nie wszyscy potrafią uszanować znak, który wyraża miłość i pojednanie. **W historii naszego kraju były momenty, kiedy zabraniano umieszczać krzyże w miejscach życia, pracy czy nauki Polaków.** Działo się to w tak zwanym okresie komunizmu, który rozpoczął się zaraz po II wojnie światowej i trwał prawie pół wieku. Rządzący Polską odnosili się wtedy z wrogością do wiary chrześcijańskiej, również do krzyża. Na szczęście zdecydowana większość ludzi chciała spoglądać na ten znak miłości również poza własnymi domami czy kościołami i starała się bronić krzyża. O takiej trosce i szacunku do krzyża opowiada pewien niezwykły, choć bardzo prosty pomnik.

Nauczyciel prezentuje uczniom zdjęcia pomnika krzyża znajdującego się przy kościele pw. Przemienienia Pańskiego w Garwolinie. Następnie pomaga uczniom w wydobyciu symboliki pomnika

Pomnik przedstawiony na zdjęciach znajduje się obok kościoła parafialnego pw. Przemienienia Pańskiego w Garwolinie. Spróbujmy w paru słowach go scharakteryzować.

Dlaczego ludzie stawiają pomniki? (aby przypominały o ważnych wydarzeniach i osobach z przeszłości, aby pobudzały do zastanowienia się nad życiem, czyli do refleksji)

Jakie rozpoznawalne i ważne pomniki znacie? (odpowiedzi uczniów...)

Co przedstawia pomnik ukazany na zdjęciach? (duży krzyż trzymany w ludzkich dłoniach)

Co robią ludzkie dłonie ze znakiem krzyża? (wznoszą go wysoko do góry, mocno ściskają)

Jakie zadanie zostało napisane na tablicy pamiątkowej umieszczonej na pomniku? (*krzyż przechodzi przez ogień nietknięty*)

Nazwy jakich dwóch miejscowości zostały umieszczone na tablicy? (Miętne, Garwolin)

Nauczyciel na przyniesionej przez siebie mapie Polski wskazuje Garwolin. Tłumaczy, że w pobliskiej wiosce Miętne miały miejsce ważne wydarzenia, które przedstawia w krótkiej, prowadzonej w zrozumiałym dla uczniów języku pogadance (lub załącznik nr 1)

Ten prosty, ale bardzo piękny pomnik upamiętnia wydarzenia, które miały miejsce 40 lat temu w niewielkiej miejscowości Miętne, znajdującej się blisko Garwolina. Dyrektor Zespołu Szkół Rolniczych podjął decyzję o usunięciu krzyży ze szkolnych sal. Młodzieży nie podobało się to, co działo się w ich Szkole. Sami zawieszali krzyże, które jednak szybko znikały ze ścian. Młodzi postanowili zaprotestować przeciw decyzji i działaniom dyrektora. Byli bardzo dojrzały, gdyż chcieli rozwiązać stworzony przez dyrekcję i lokalne władze problem poprzez rozmowę, bez przemocy, w duchu dialogu. W związku z lekceważeniem ich postulatów, młodzież podjęła nawet strajk okupacyjny, który polegał na tym, że nie opuszczali budynków szkolnych, domagając się powrotu krzyży na swoje miejsca. Młodzież przychodziła do kościoła pw. Przemienienia Pańskiego w Garwolinie na modlitwę. **Młodzi w swoich rękach mocno trzymali krzyże. Właśnie dlatego pomnik, o którym przed chwilą rozmawialiśmy, ma formę ludzkich dłoni podnoszących do góry krzyż.** Co ciekawe, aż 387 uczniów Szkoły 9 i 10 marca 1984 roku wybrało się pociągiem na pielgrzymkę do najważniejszego polskiego sanktuarium na Jasnej Górze. Młodzi bohaterowie przez wstawiennictwo Maryi prosili Pana Boga między innymi o to, żeby w ich Szkole, zgodnie z wolą większości, mogły na powrót zawisnąć krzyże. Ostatecznie uczniowie dopięli swego. Krzyż powrócił do szkoły 6 kwietnia 1984 roku.

4. Zastosowanie życiowe

Uczniowie Zespołu Szkół Rolniczych w Miętnej bronili krzyża, ponieważ wiedzieli, że symbolizuje on miłość oraz pojednanie. Z pewnością pamiętali również, że ten znak wiary obecny był w dziejach Polski od tysiąca lat i kształtował historię naszego narodu. Zapraszam Was do wysłuchania piosenki pt. *Nie zdejmę krzyża z mojej ściany*. Jej słowa mogą opisywać to, co być może mieli w swych sercach młodzi obrońcy krzyża ze Szkoły w Miętnej.

Nauczyciel odtwarza piosenkę (tekst załącznik nr 2)

<https://www.youtube.com/watch?v=hsvnFJ-FtiM>

W naszej Szkole krzyż wisi na ścianie, jest obecny pośród nas. Jak wspomnieliśmy na początku lekcji, spotykamy ten ważny znak w różnych miejscach. Czy jednak zawsze pamiętamy, że Pan Jezus przelał na nim swoją krew z miłości do nas? Czy ten święty znak mobilizuje nas do tego, by każdego dnia stawać się lepszymi? Czy patrząc na krzyż przypominam sobie, że właśnie na nim Jezus oddał swoje życie również za tych, którzy mnie na co dzień otaczają, dlatego powinienem podchodzić do nich z życzliwością, wyrozumiałością, uśmiechem, pomocną dłonią? Czy swoim zachowaniem szanuje znak krzyża świętego?

Nauczyciel rozdaje uczniom przygotowane przez siebie karteczki. Prosi uczniów, aby przez chwilę zastanowili się nad pytaniem: przez co wyrażam szacunek do znaku krzyża? Następnie posługując się metodą burzy mózgów spośród zaproponowanych odpowiedzi wybiera najbardziej trafne. Uczniowie zapisują je na otrzymanych kartkach, które następnie wklejają do zeszytu

**POPRAWNE WYKONYWANIE
ZNAKU KRZYŻA NA PIERSIACH**

**CZYNIENIE ZNAKU KRZYŻA
PRZED KOŚCIOŁEM, NOSZENIE
KRZYŻYKA NA ŁAŃCUSZKU**

**PRZEZ CO WYRAŻAM SZACUNEK
DO ZNAKU KRZYŻA?**

**UDZIAŁ W WIELKOPOSTNYCH
NABOŻEŃSTWACH PASYJNYCH
(DROGA KRZYŻOWA, GORZKIE
ŻALE)**

**SZACUNEK I ŻYCZLIWOŚĆ
WOBEC DRUGIEGO CZŁOWIEKA**

5. Podsumowanie treści

Nauczyciel za pomocą pytań kontrolnych sprawdza wiedzę uczniów

- Czego symbolem jest krzyż? (miłości Boga do człowieka)
- Dlaczego umieszczamy krzyże w miejscu naszego zamieszkania, nauki i pracy? (krzyż wyraża naszą wiarę, przez znak krzyża zapraszamy Boga do naszej codzienności i prosimy o Jego błogosławieństwo, krzyż jest znakiem szacunku wobec bliźnich, krzyż wyraża pojednanie, krzyż jest związany z dziejami Polski i naszą kulturą)
- Jak nazywa się miejscowość, w której uczniowie Szkoły Rolniczej podjęli protest w obronie krzyża? (Miętne)
- Gdzie udali się uczniowie, aby modlić się w intencji powrotu krzyża do Szkoły? (na Jasną Górę)
- Jak wygląda pomnik upamiętniający tamte wydarzenia? (dłonie ściskające i podnoszące do góry krzyż)
- Dlaczego pomnik wygląda w ten sposób? (uczniowie podczas protestów mieli przy sobie małe krzyże, podnosili je do góry, przychodzili z nimi do kościoła w pobliskim Garwolinie)

6. Notatka

Notatkę stanowi kartka z odpowiedziami na pytanie *Przez co wyrażam szacunek do znaku krzyża?*

7. Modlitwa

„Któryś za nas cierpiał rany, Jezu Chryste zmiłuj się nad nami” 3 x

W konspekcie wykorzystano:

Informacje dotyczące chronologii i przebiegu wydarzeń zaczerpnięte z artykułu naukowego: W. Czepczyński. *W obronie krzyża w Miętmem*. „Roczniki Humanistyczne” 54: 2006. Nr 2 s. 117-125.

Zdjęcia pomnika i tablicy znajdującej się przy kościele parafialnym pw. Przemienienia Pańskiego w Garwolinie (autor zdjęć: ks. mgr lic. Marcin Józefczyk)

Opowiadanie nawiązujące w swej treści do wiersza *Dumne drzewo* autorstwa Mirosława Sokoła https://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:uZ3_9RvaSUKJ:https://wiersze.annet.pl/w.,,27672+&cd=1&hl=pl&ct=clnk&gl=pl [dostęp: 25.05.2024]

Załącznik nr 1. Mapa

Załącznik nr 2. Tekst piosenki:

Nie zdejmę Krzyża z mojej ściany,
Za żadne skarby świata,
Bo na nim Jezus ukochany,
Grzeszników z niebem brata.
Nie zdejmę Krzyża z mego serca,
Choćby mi umrzeć trzeba,
Choćby mi groził kat, morderca,
Bo Krzyż to klucz do nieba.

Nie zdejmę Krzyża z mojej duszy,
Nie wyrwę go z sumienia.
Bo Krzyż szatana wniwecz kruszy,
Bo Krzyż to znak zbawienia.
A gdy zobaczę w poniewierce,
Jezusa Krzyż i ranę,
Która otwiera Jego Serce,
W obronie Krzyża stanę

ks. mgr lic. **Jakub Jakubowski** – kapłan Archidiecezji Przemyskiej (2018), magister teologii, licencjat teologii pastoralnej (UPJP2 w Krakowie), doktorant Szkoły Doktorskiej KUL, student katechetyki KUL. Autor artykułów naukowych *Sakrament pokuty i pojednania w katechezie młodzieży licealnej w świetle założeń programowych nauczania religii*. „Zeszyty Formacji Katechetów” 90 (2: 2023) s. 71-81; *Wierność Bogu i człowiekowi w optyce wartości Rodziny Ulmów*. W: *Ulmowie. Przestrzeń świętości*. Red. W. Janiga. Przemysł 2023 s. 333-344, a także monografii *Święty Paweł jako wzór dla prezbiterów na podstawie mowy pożegnalnej (Dz 20,18b-35)*. Studium egzegetyczno-teologiczne. Tarnów 2023.